

Vaše značka PPR-4913-2/ČJ-2018-990220
Sp. zn. 2618/2016/VOP/MLU
Č. j. KVOP-24495/2018
Datum 5. června 2018

Vážený pan
genmjr. Mgr. Bc. Tomáš Tuhý, Ph.D.
policejní prezident
Policie ČR – Policejní prezidium ČR
Strojnická 27
170 89 Praha 7 – Holešovice

Vážený pane policejní prezidente,

děkuji Vám za doplňující vyjádření k závěrečnému stanovisku ve věci šetření případu úmrtí pacienta psychiatrické kliniky v časové souvislosti s použitím donucovacího prostředku taser. Na základě obou Vašich vyjádření¹ jsem provedla vyhodnocení ve smyslu § 20 zákona o veřejném ochránci práv.² Policie České republiky se týkalo devět navržených opatření k nápravě.

Mohu uzavřít, že většinu navržených opatření Policie České republiky provedla přímo nebo jiným způsobem nebo to přislíbila. Podotýkám, že s ohledem na velmi specifické okolnosti jsem nekritizovala dané použití taseru vůči člověku ve zranitelném postavení (omezení svobody, ataka duševní nemoci). Shledala jsem ale, že u použití taseru (donucovací prostředek s nebezpečím nezamýšleného účinku poškození zdraví, a někdy dokonce smrti) nebyly dostatečně robustní záruky proti nadužívání a zanedbání bezpečnosti.

Kvituji, že policisté jsou od roku 2017 metodicky vedeni k tomu, že taser má být použit až jako poslední alternativa k použití zbraně. Dále policie aktualizovala školicí program pro policisty, kteří mají taser ve výzbroji, takže je kladen větší důraz na jeho zdravotní rizika. Rovněž jsem přijala příslib, že bude aktualizováno školení pro nadřízené těchto policistů, aby znali specifika při hodnocení oprávněnosti a přiměřenosti použití tohoto prostředku, a že vzdělávací a metodická činnost v rámci policie pokrývá také téma pozicií asfyxie a úmrtí při zalehnutí člověka ležícího na břiše. Významným posunem je také to, že každé použití taseru je sledováno odborem vnitřní kontroly Policejního prezidia.

Čtyři z navržených opatření policie provést nehodlá, ačkoli jsou rozumná, nikoli příliš zatěžující, a Česká republika by jimi dostála evropskému standardu prevence špatného zacházení. Především se neshodneme v tom, kdo z policistů má mít možnost taseru používat. Já se, tak jako Výbor CPT, domnívám, že má jít jen o policisty s vysokou odolností vůči stresu a schopností úsudku a že to má být zohledněno při vydávání oprávnění k používání elektrického donucovacího prostředku. Dále považujete za dostačující, že vybavení potřebné k přenesení údajů z paměti taseru je dostupné na většině organizačních článků, které mají taser ve výzbroji, ale ne na všech. Kde hardware není, vedoucí si mohou stažení dat vyžádat. Jak je zřejmé, přikládám velký důraz práci s počtem a délkou výbojů při hodnocení přiměřenosti použití taseru. Domnívám se, že je přiměřené vynaložit úsilí

1 Ze dnů 13. listopadu 2017 a 16. dubna 2018.

2 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

a prostředky, aby všichni nadřízení měli data k dispozici bezprostředně, zvláště když se má jednat o jeden z prvků, které z taseru činí dobře kontrolovatelný donucovací prostředek. Konečně, nepodařilo se mi získat ani příslib toho, že také policisté, kteří zasahují s policisty vyzbrojenými taserem, budou procházet přípravou zaměřenou na koordinaci zásahu s cílem minimalizace použité síly a okamžité reakce v případě zdravotních komplikací. Také neshledáváte důvod ke zlepšení vzdělávání policistů pro zasahování proti lidem trpícím duševní poruchou. Příslušníci Policie České republiky jsou v rámci základní odborné přípravy vzdělávání v komunikaci, jež si vyžaduje rozdílný přístup podle chování osoby. Školení ve specifikách plynoucích z duševní poruchy člověka (efektivnost, šetrnost a bezpečnost postupů při zadržování, způsob zvládání konfliktů, koordinace se zdravotníky) neprobíhá ani v pravidelné služební přípravě.

Body, kde jsem nemohla konstatovat realizaci navržených nebo obdobných opatření, předkládám v souladu s § 20 odst. 2 písm. a) zákona o veřejném ochránci práv Ministerstvu vnitra jako nadřízenému úřadu Policie České republiky. Neočekávám, že by se podařilo všechny moje návrhy realizovat ze dne na den, ale představují směr, kterým se v současné době ubírá chápání povinností státu při ochraně života zadržených osob před důsledky nehod při použití síly a při zajišťování vysoké odbornosti příslušníků ozbrojených sborů.³ Také ministra vnitra informuji o tom, že, po mém soudu, existuje deficit v zákonné úpravě okruhu situací, kdy je možné elektrický omezovací prostředek použít. Vyšší typová nebezpečnost taseru je v zákoně zohledněna zvláštní subsidiaritou a ustanovením o zranitelných osobách, obecně je ale použití přípouštěno i k ochraně majetku a veřejného pořádku, což může představovat riziko u osob, jejichž zranitelnost není zasahujícímu policistovi známa. Při příští novelizaci zákona o Policii České republiky by se na to mělo pamatovat.

Tímto moje šetření ve vztahu k Policii České republiky končí. Děkuji za spolupráci.

S pozdravem

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

3 Srov. rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Tekin a Arslan proti Belgii ze dne 5. září 2017, č. 37795/13, ve kterém Soud vykládá pozitivní závazek vyplývající z článku 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, a to přijmout právní úpravu, která vymezí podmínky, za nichž mohou státní orgány přistoupit k použití fyzické síly, a zakotví systém vhodných a účinných záruk nejen proti svévoli a zneužití síly, ale i proti vzniku nehod, jimž lze předejít (§ 84) a zajistit adekvátní školení příslušníků ozbrojených sborů s cílem dosáhnout jejich vysokou odbornost a předejít případům jednání v rozporu s článkem 2 Úmluvy (§ 95). K tématu zohlednění duševní poruchy jako zvláštní okolnosti při zásahu ve výcviku policistů srov. rozhodnutí ve věci Boukrourou proti Francii ze dne 16. listopadu 2017, č. 30059/15, § 87.